

МТИ „Културен туризъм“ – Велико Търново

**НАЦИОНАЛЕН СТУДЕНТСКИ КОНКУРС ЗА
НАЙ-ДОБРА РАЗРАБОТКА НА ТУРИСТИЧЕСКА
ТЕМАТИКА**

Фестивалът EXIT - значение за туристическата индустрия в Нови Сад

Разработил: Цвета Цветанова Тенекеджийска
Нов български университет
Програма „Управление на туризма“,
Департамент „Администрация и управление“
Четвърти курс, ОКС „Бакалавър“
Факултетен номер: F90662

София, 2022

Съдържание:

1. Представяне на събитието, значение за туристическата индустрия
2. Място в съвременното развитие на туризма
3. История, развитие, основна дейност, успехи
4. Същност, силни и слаби страни в управлението
5. Анализ на професионалното управление
6. Подготовка, планиране, екип, време, място, бюджет
7. Позициониране на пазара
8. Комуникация и публика
9. Информационни и комуникационни технологии
10. Управление и превенция в кризисни ситуации
11. Лично мнение, оценка и препоръки
12. Източници

EXIT е ежегоден летен музикален фестивал, който се провежда в Петроварадинската крепост край град Нови Сад, Сърбия. През годините фестивалът събира повече от 1000 артисти, които свирят на над 40 сцени и фестивални зони.

EXIT е официално обявен за „Най-добър европейски фестивал“ през 2013 и 2017 г. на Европейските фестивални награди – едни от най-влиятелните награди в света. EXIT също печели наградата „Най-добър фестивал в чужбина“ на наградите на фестивалите в Обединеното кралство през 2007 г., както и титлата „Най-добър летен музикален фестивал в Европа“ за 2016 г. от туристическия портал „Най-добри европейски дестинации“, присъдена в сътрудничество с Европейската комисия.

През лятото на 2021 г. EXIT става първият голям европейски фестивал, който се провежда от началото на пандемията с над 180 000 посетители за четири дни. Изданието, което отбелязва и 20-та годишнина на фестивала, се определя от много международни медии, като Billboard и Variety, като историческо събитие.

Фестивалът е основан през 2000 г. в Университетския парк като студентско движение, борещо се за демокрация и свобода в Сърбия и на Балканите. След общите избори в Югославия през 2000 г. EXIT се премества в Петроварадинската крепост през 2001 г., където остава до днес.

Петроварадинската крепост е едно от най-интересните фестивални места в Европа – цитадела от 18-ти век, издигната на скала, с изглед към река Дунав. Така нареченият „Гибралтар на Дунава“ се вижда от километри, докато пресичате моста Варадин, през арките и калдъръмените улици на Стария град на Нови Сад. Обширното място се пресича от древни пътеки, величествени дворове, подземни тунели, метални стълбища и покритите с мъх стени на замъка. В най-високата си точка е Часовниковата кула с обратни стрелки – с любов наричана от местните жители „Пияният часовник“. Освен това е идеална гледка към града и Дунава отдолу. Петроварадинската крепост е една от най-големите забележителности на Сърбия и е под защитата на държавата.

За 20 години EXIT носи повече от 200 милиона евро на сръбската икономика. Проучването, което „Тим Център“ от Нови Сад провежда всяка година, показва че изданието на EXIT миналото лято, носи 18,8 милиона евро на туризма на Нови Сад и Сърбия. 61% от миналогодишните посетители са чужденци, което съответства на рекорда от 2009 г. За четири дни през вратите на фестивала преминават над 180 000 посетители от 70 държави, като повечето чуждестранни гости са от Франция, Германия, Унгария, Турция, САЩ, Италия, както и от страни от региона. Аудиторията от Западна Европа (23,5%) има предимство пред посетителите от Източна Европа (10,6%) и други

континенти (8,1%). Забелязва се почти 1000% увеличение на броя на посетителите от Франция, които надхвърлят британските, поради ограниченията за пътуване във Великобритания, заради Covid-19.

Както и през предходните години, над 90% от посетителите идват в Нови Сад изключително заради фестивала, а цели 97% казват, че впечатлението им за града се е подобрило. Това доказва, че EXIT има пряко влияние върху туризма и цялостния имидж на Нови Сад и Сърбия пред света.

Целият фестивал получава от посетителите рекордно висока оценка от 4,53. Публиката оценява десет аспекта от организацията – от сцената, програмата и входната логистика (включително мерките за COVID), до чистотата, безкасовите плащания, храната, напитките, забавленията, контрола на тълпата и ориентацията във фестивалното пространство. Интересното е, че чуждестранните посетители дават на EXIT средна оценка 4,83 от 5.

По време на фестивала посетителите харчат средно 451 евро в Нови Сад и Сърбия, което е подобрение в сравнение с 2019 г., когато средният посетител харчи 420 евро. Гостите от други континенти харчат най-много - средно около 755 евро, следвани от гостите от Западна Европа с около 679 евро на човек. Тези цифри включват само печалбите на сръбските фирми (настаняване, храна, пътни разходи в страната, билети за фестивала и др.). В сравнение с предходните фестивали нараства наемането на частни апартаменти, което достига 46% от общия брой за всички видове настаняване.

Средната възраст на посетителите на EXIT е 26,1 години. Това са високо образовани посетители, включително студенти, съставляващи 80% от аудиторията, а 58% от тях имат постоянна заетост.

Мениджмънтът на фестивала е съставен от над 200 души. Едно от най-важните лица е Душан Ковачевич, който е основател и действащ главен изпълнителен директор. В управлението са включени още редица отдели и техните координатори - PR, маркетинг и комуникации, графичен дизайн, туризъм, доброволчество, социални медии, кетъринг, декорация, безопасност, охрана, управление на риска и други.

Процесът на планиране на фестивала е дълъг и протича през цялата година. Включва редица работни срещи на екипа, на които се изработва програмата, предлагат се дати, обсъждат се финансите и се разпределят задачите.

Тенденцията за използване на информационни и комуникационни технологии за подобряване на транзакциите и предоставяне на по-добро преживяване на посетителите на масови събития става все по-популярна през годините. Точно EXIT е един от първите

фестивали, които използват интелигентния подход при организацията на събитията си. Всички посетители на фестивала могат да изтеглят новото приложение EXIT 2.0, което дава достъп до информация за всички обявени изпълнители и тяхната програма. Може да се разгледа пълната програма на фестивала, да се изберат любими изпълнители и да се получават известия преди началото на изпълненията им. Всеки, изтеглил приложението, може да разговаря с други фенове, да предлага и гласува за изпълнители на EXIT 2022, да споделя снимките си от мястото и да гласува за най-добрите.

Фестивалната платежна карта е официалната и единствена система за плащане на храни, напитки и други продукти на EXIT. След като поръчате, заплащате, като просто поставяте картата срещу четеца, наличен във всеки бар. Четецът на карти може да се използва още, за да се провери остатъчната сума в картата. Картата може да се закупи на всяко място, отбелязано с TOP UP, и да се внесе определена сума пари. Трябва да се плати депозит от 125 динара, който ще бъде върнат при възстановяване на сумата в края на фестивала. Ако фестивалната разплащателна карта бъде презаредена чрез платежна карта Visa, собственикът на картата получава 7,5% отстъпка за напитки на фестивала. Неизползваните средства могат да бъдат изтеглени по всяко време на маркирани касови точки.

EXIT печели международно медийно внимание през годините и е представен в статии на CNN („Най-добрите 5 фестивала в света“), The Guardian („Най-добрият фестивал в света“), The Sun („Едно от най-популярните музикални събития в Европа“), Euronews, New York Times, BBC („Топ 3 музикални фестивала“), Forbes („Благодарение на EXIT, Сърбия е фестивална гореща точка, която си заслужава вниманието“), The Times („Най-добрият европейски фестивал“), MTV (Най-добрият фестивал в света”), Huffington Post, Conde Nast Traveller, Daily Mail, The Independent, Lonely Planet и много други.

Екипът на EXIT организира седем събития на пет различни места в четири страни в Югоизточна Европа: EXIT Festival (Нови Сад, Сърбия) през юли, Sea Dance Festival (Будва, Черна гора) през август, Sea Star Festival (Умаг, Хърватия) през май, No Sleep Festival (Белград, Сърбия) през ноември, Revolution Festival (Тимишоара, Румъния) през август, Ada Divine Awakening (Ada Bojana, Черна гора) през септември и Sunland (плаж Перла, България) през юли. No Sleep Festival, проведен в Белград, взе титлата „Най-добър нов фестивал“ на Европейските фестивални награди през 2019.

Тъй като фестивалът е създаден в духа на истинския младежки бунт, като студентско социално движение за свобода в Сърбия и мир на Балканите, мисията на

фестивала е ясна от самото начало – да постигне социална промяна чрез музика. Социалната отговорност все още е ключов аспект на фестивалната дейност, с основен акцент върху екологичните и хуманитарните дейности, развитието на творческите индустрии, както и регионалното сътрудничество. Мисията на фестивала е да предизвика положителни социални промени и да ускори еволюцията на човешкото съзнание, като използва водещите световни артистични, образователни и благотворителни събития като средство за разпространение на посланието за любов и свобода на цялата планета. Всичко това с цел да оживее визията – Човечеството и Земята в хармония на всички нива - местни, регионални и глобални. EXIT е не само фестивал, той е движение, символ на прогреса и двигател на промяната в обществото.

Миналогодишното издание на фестивала EXIT се проведе при определени обстоятелства, които рефлектираха върху условията за влизане във фестивала и продължителността на процедурата, като по този начин бяха създадени възможно най-безопасни условия във фестивалното пространство. Екипът за реагиране при кризи на Република Сърбия предостави писмено съгласие за организирането на фестивала, предвид прилагането на протокол за сигурност, базиран на поредица от научни изследвания в цяла Европа, така че събитието да бъде едно от най-безопасните места за срещи в Сърбия.

Тази и още много друга полезна информация може да се открие на сайта на фестивала - <https://www.exitfest.org/bg>. Това е официалната информационна страница на EXIT, на която можете да закупите билети за събитието, да прочетете за историята или да разгледате снимки и видео от фестивала през миналите години. На началната страница е поставен брояч, който отброява оставащите дни и часове до изданието тази година. Сайтът е цветен, разчупен и нестандартен, какъвто е и самият фестивал и посетителите му.

През своята 20-годишна история EXIT е домакин на международно признати музикални звезди като Pet Shop Boys, Billy Idol, The Cure, The Killers, Guns N' Roses, Franz Ferdinand, Motörhead, Iggy Pop, David Guetta, Massive Attack, Liam Gallagher, Grace Jones, Fatboy Slim, Cypress Hill, Beastie Boys, Snoop Dogg, Wu-Tang Clan, The Prodigy, Migos, Sex Pistols, Kraftwerk, Korn, Moby, Arctic Monkeys, Chemical Brothers, Faith No More, LCD Soundsystem, Nick Cave и The Bad Seeds, Pulp, Jamiroquai, MIA, Slayer, Ellie Goulding, Hardwell, Carl Cox, Avicii, Nina Kraviz, DJ Snake, Charlotte de Witte, Paul Kalkbrenner, Amelie Lens, Solomun, Artbat, Maceo Plex, Boris Brejcha и много други.

През 2021 година България стана част от EXIT. Един от най-красивите плажове, плаж Перла край Приморско, беше домакин на най-новото семейно събитие - Sunland Festival. Българското издание на EXIT носи уникалната атмосфера на оригиналното събитие и превърна плажа Перла в най-важното място за парти на морето. Българите обикновено са сред най-многобройната група посетители в Нови Сад, затова Душан Ковачевич решава да направи издание и у нас. В края на юли миналата година Sunland осигури пълно денонощно фестивално изживяване за всички музикални фенове. Хипнотизиращият плаж Перла се превърна в най-горещото място по Черноморието и стана домакин на над 50 международни и местни изпълнители за 3 дни музика на 4 отделни сцени, една от които водна. Водната сцена бе предвидена за парти в морето през деня. Тя бе първата по рода си, правена някога в България. Плаж "Перла" бе идеалната локация за подобно събитие заради природните си дадености, но и заради инфраструктурата. Плажът край Приморско е място, където можете да се насладите на родното море в цялата му прелест. Районът около бившата резиденция на Тодор Живков винаги се е славил като едно от местата, където водата е кристално чиста. Заливът е плитък и когато морето е спокойно, можете да навлезете на няколко десетки метра навътре от брега и все още да сте се измокрили само до коленете.

Територията на фестивала се простира на над 130 декара, обособени от 3 км граница, което гарантира, че всеки може да има перфектното място и видимост към четирите сцени. Организаторите предложиха още на посетителите VIP зона с кулинарни предложения, подготвени лично от шеф Андре Токев. Паркингът е разположен на 65 000 кв. м., а постоянен организиран превоз обслужваше близките градове и курорти. За всички с тридневен пас шатълите бяха безплатни. Мястото събира над 70 хиляди души, което е по всички стандарти за провеждане на такива мероприятия и в съответствие с COVID-изискванията.

Къмпинг зоната на Sunland разполага с душеве, тоалетни и обособени места за зареждане с ток. В зоната не се допускат опасни предмети (инструменти, режещи пособия и други подобни). Паленето на огън е строго забранено в цялата фестивална зона. Ограничения за тип палатка и брой хора в нея няма, стига палатките да са туристически. Палатки с тежки конструкции не са допускани. Зоната бе оградена и охраната следеше за спазване на реда и комфорта на посетителите, без да носи отговорност за лични вещи. Във фестивалната зона има охраняем контейнер за лични вещи.

Фестивалът включва още и спортни активности – кросфит, пилатес, уинсдърф, кайтсърф, парашут над водата, преход с колело до местността Бегликташ и много други.

От българска страна сръбският фестивал бе организиран от компания "Баштаг" - хората, които седят зад легендарния Баш бар, едно от емблематичните места на Черноморието през последните няколко години. Компанията продължава своето развитие с продуцирането и организацията на фестивала.

Сред партньорите на фестивала бяха UNICEF и Световната здравна организация. Събитието подкрепиха и Европейската комисия в България и инициативата "Прегърни живота", чиито клипове се опитват да насърчат ваксинирането срещу коронавирус в България. По време на фестивала желаещите да се ваксинират бяха насочвани към пунктовете на РЗИ-Бургас. Фестивалът е партньор на инициативата на bTV Media Group „Добрият пример“ – това бе първият фестивал, след който няма фасове по плажа. Три кутии за събирането им бяха монтирани в зоната на сцените, а всеки можеше да размени пластмасова чаша със събрани цигарени фасове за студена напитка от бара.

Предвид пандемичната обстановка датите за провеждането на фестивала не са били избрани случайно. До края на юли ситуацията с пандемията в цяла Европа се очакваше да бъде напълно контролирана. Организаторите заявиха, че взимат под внимание последните прогнози на здравните експерти в България и останалата част от региона на Балканите и изразиха готовност да намалят капацитета на събитието, ако е нужно, и да спазят всички предпазни мерки. Здравето и безопасността на публиката и всички, които участват във фестивала, бе основен приоритет.

В цяла Европа фестивалите и събития на открито имат положителен ефект върху туризма, културното многообразие и местната икономика, но също така силно въздействат на местната околна среда. Това важи както за Сърбия, така и за България. Като човек, изживял трите дни на фестивала, мога да кажа, че това е преживяване, което е един път в живота. Фестивалът успя да направи реалност своето мото - „Излез от реалността – влез в Сънленд“. Атмосферата, хората, музиката – всичко е едно цяло. Организацията беше на изключително високо ниво, не се стигна до инциденти. Обслужващият персонал бяха много любезни, никъде нямаше опашки или струпвания. Пазаруването с карта беше лесно и безпроблемно. В България би било хубаво да се организират повече такива събития, защото хората жадуват за това.

Източници:

<https://www.exitfest.org/en>

<https://www.facebook.com/exit.festival>

<https://www.facebook.com/Sunland.Festival/>

<https://sunlandfestival.com/>

<https://webcafe.bg/musiccafe/tova-lyato-shte-ima-festivala-exit-i-v-balgariya.html>

Exit Festival в Нови Сад

Петроварадинска крепост

Sunland Festival, плаж Перла, Приморско

Уебсайтът на Exit Festival

